

Výzkumný návrh

Projekt byl již realizován v rámci bakalářské práce.

1) Téma, problém otázka, úvod a cíle výzkumu. Formulujte téma, problém, otázku svého výzkumu. Napište úvod (nejméně 1 odstavec), v němž představíte téma, vysvětlíte, co chcete zkoumat a proč je to zajímavé (přínosné). V dalším odstavci formulujte cíle vašeho výzkumu.

Téma práce: Aktivity s využitím koně u mladých dospělých s tělesným postižením

Výzkumný problém: Přínos AVK pro klienty s tělesným postižením.

Výzkumná otázka: Působí činnosti zařazené do AVK pouze na oblast hrubé motoriky?

Úvod:

Ve speciálně pedagogické péči se hojně využívá terapií, které jsou založeny na interakci jedince s postižením a terapeutického činitele. Tím může být kromě jiného i zvíře. Interakce mezi člověkem a zvířetem má mnoho podob a jednou z nich jsou aktivity s využitím koně (AVK). Tato forma terapie pomáhá jedincům se sociálním začleněním, má výchovně vzdělávací charakter, rozvíjí kognitivní, psychické a fyzické funkce. V této práci bych ráda ukázala důvody, proč jsou aktivity s využitím koně důležitou součástí ucelené rehabilitace. Dále bych také ráda ukázala pohled terapeuta a klientů na AVK. Toto téma ještě nebylo téměř zpracováno, ale svou důležitostí v procesu péče o jedince s postižením si pozornost zaslouží.

Cíle:

Hlavním cílem práce je zjistit, jaké aktivity se do AVK zařazují a jaký je jejich vliv na klienta. Dílčím cílem je zjistit, jak jednotka probíhá a jakým způsobem ji terapeut sestavuje. Dalším dílčím cílem je zjistit, jak vnímají AVK klienti.

2) Hlavní výzkumná otázka (1) a vedlejší výzkumné otázky (maximálně 5).

HVO: Působí činnosti zařazené do AVK pouze na oblast hrubé motoriky?

VVO: Jaké informace o klientech musí zooterapeut vědět, aby mohl sestavit jednotku?

VVO: Jsou tyto aktivity přijímány kladně?

3) Uveďte, zda jste si vybrali kvalitativní nebo kvantitativní výzkumnou strategii a proč jste se tak rozhodli. Nestačí napsat, že vám daná strategie připadá vhodnější – zdůvodněte, proč je vhodnější s ohledem na vaše téma.

Pro účely výzkumu byla vybrána kvalitativní výzkumná strategie. Konkrétně pro tuto práci je zvolena metoda rozhovoru a zúčastněného pozorování. Protože si práce klade za cíl mimo jiné zjistit informace o prožitcích jedinců při AVK, kteří mají kromě tělesného postižení i

postižení mentální, je metoda rozhovoru více než příhodná. Tato metoda dává výzkumníkovi možnost se doptávat, proč se jedinci cítí způsobem, který popisují, může proniknout více do hloubky jedincova prožívání. Také další cíle jsou nejlépe dosažitelné metodou rozhovoru, protože žádná jiná metoda nedává výzkumníkovi příležitost ujistit se, že informant rozuměl otázce a on (výzkumník) rozuměl odpovědi. A i zde je prostor pro upřesňování, doptávání se. Metoda pozorování v tomto výzkumu poslouží pro zasazení dat získaných rozhovorem do kontextu terapeutické jednotky. Zúčastněné pozorování dává výzkumníkovi příležitost blíže nahlédnout do zkoumané situace. V rámci tohoto výzkumu se dá využít pro doplnění odpovědí k většině otázek.

4) Návrh metody sběru dat, představa o počtu a kontaktování výzkumných jednotek. Jak budete sbírat data? Z čeho budete ve výzkumu vycházet? Jak kontaktujete a vyberete zkoumané jednotky?

Pozorování aktivit s využitím koně (AVK) u jedinců s tělesným postižením bude prováděno v Centru Kociánka v prostorách určených k zooterapii. V tomto zařízení jsou k dispozici tři terapeutičtí koně a jeden poník, který slouží čistě k AVK. Terapie probíhá vždy ve čtvrtek dopoledne a trvá 90 minut, celkem pětkrát během dvou měsíců. AVK se účastní čtyři klienti s tělesným postižením (mozková obrna, epilepsie, skolióza, vadné držení těla) a mentálním postižením různého stupně. Věkové rozmezí klientů je 23 až 30 let. Tito klienti se zúčastní také rozhovorů, které se uskuteční až po proběhnutí všech pozorování. Rozhovory budou vedeny individuálně. Stejným způsobem proběhne rozhovor s terapeutem.

5) Úryvek z připravovaného nástroje sběru dat - scénář rozhovoru, plán pozorování atd.

Otázky – klienti

1. Jak dlouho navštěvujete AVK?
2. Chodíte na AVK rádi? Proč?
3. Která činnost se vám líbí nejvíc? Proč? - Čištění koně (hřbílko, kartáč, ohon,..), stájení, vodění do výběhu
4. Která činnost se vám líbí nejméně? Proč?
5. Která činnost je pro vás nejjednodušší? Proč?
6. Která činnost je pro vás nejtěžší? Proč?
7. Zlepší se vám při AVK nálada?
8. Jaké je vaše oblíbené zvíře?
9. Máte doma nějaké zvíře? Jaké? Staráte se o něj sami?

10. V čem vám podle vás AVK pomáhají? – zlepšují náladu, pohyblivost, tvorba přátel, pobyt v přírodě

11. Vybrali jste si tuto činnost sami?

6) Zamyšlení se nad možnými praktickými a etickými problémy při výzkumu (minimálně 1 odstavec) Jaké praktické a etické problémy budete ve výzkumu pravděpodobně řešit? Jak?

Ve výzkumu se bude řešit zpracování osobních údajů, bude nutno zachovat anonymitu všech zúčastněných osob a postupovat podle zákona o ochraně osobních údajů. Další možnou komplikací při sběru dat může být mentální úroveň informantů. Jelikož mají všichni jistý druh mentálního postižení, jejich odpovědi budou pravděpodobně stručnější, nepodaří se proniknout tolik do hloubky. Tento problém by se mohl částečně odstranit tím, že otázky budou co nejkonkrétnější a tazatel je bude různě variovat, bude se doptávat, snažit se zjistit to, co je pro něj vzhledem k výzkumným cílům podstatné. Důležité bude také to, aby byl informantům poskytnut dostatečný prostor pro vyjádření.

7) Záznam z prvního realizovaného rozhovoru/pozorování/analýzy dokumentu atd spolu s terénními poznámkami (jasně od sebe oddělte případný záznam – např. přepis rozhovoru a terénní poznámky, které vytvoříte).

Záznam rozhovoru s terapeutem, rozhovor nebyl nahráván.

Otázky – terapeut

1. Jaké je vaše vzdělání?

Fyzioterapeut, kurz arteterapie, rekvalifikace v zooterapii, roční akreditovaný kurz hipoterapie

2. Jaké vzdělání/kurzy jsou potřeba k provádění AVK? Hipoterapii?

Vzdělání psychologické, pedagogického směru a roční akreditační kurz AVK

3. Jaké jsou nejdůležitější schopnosti a vlastnosti terapeuta při AVK?

Teoretický základ, zkušenost, odbornost, flexibilita, variabilita, nápaditost, kreativita, být schopen pozorování a diagnostikování při práci, vztah s koněm

4. Provozujete AVK i u dětí? S jakým postižením?

Ano, u všech.

5. Jaká forma terapie (skupinová, individuální, týmová) je podle vás nejlepší/nejúčinnější? Proč?

Individuální forma je dobrá u malých dětí. Záleží na klientech.

6. Plánujete si jednotku AVK předem? Jakým způsobem?

Ano, záleží na složení klientů, jejich cílech, zkušenostech.

7. Má každá jednotka svůj cíl?

Na začátku jsou stanoveny krátkodobé a dlouhodobé cíle. Ty se postupně plní.

8. Jaké informace musíte o klientovi znát, abyste připravila pro něj vhodnou jednotku?

Diagnózu, věk, fyzioterapeutické vyšetření, psychologické vyšetření - podle cílů. Důležitá je spolupráce (pohyb, psychika).

9. Jaké aktivity do AVK zařazujete a proč?

Přirozená komunikace, překážky – prostorová orientace, paměť, vodění, házení míče ze hřbetu, vyjížděky, krmení, nastrojení, cvičení na barelech, péče o koně, péče o stáj.

10. Na jaké oblasti aktivity působí? – JM, HM, vizuomotorika, paměť, socializace,...

Na všechny. JM, HM, vizuomotorika, paměť, socializace, sebeuvědomění, seberealizace, úprava emotivity, tlumení hyperaktivity, agrese, zlepšení spolupráce a komunikace, podpora kognitivních funkcí,...

11. Která oblast je nejvíce rozvíjena?

Jedna souvisí s druhou, nedá se takhle vymezit. Můžu vyzdvihnout jednu podle cíle, ale vše spolu souvisí.

8) Námět k modifikaci výzkumného návrhu na základě předchozího bodu. Jak byste na základě prvních zkušeností z terénu upravili plán výzkumu?

Jelikož výzkum již proběhl, nedá se na něm nic měnit. Nicméně mi z tohoto výzkumu vyplynulo několik ponaučení pro mé příští výzkumné šetření. Je velice důležité, aby byl pro výzkum informantem někdo, kdo bude ochotný komunikovat na partnerské úrovni a bude mít pro zodpovězení výzkumných otázek dostatečný čas. Je lepší realizovat rozhovor vícekrát a nesnažit se zjistit všechny informace najednou. Velice důležitá je také volba informantů a tím pádem i prostředí, ve kterém bude výzkum probíhat. Pro příští výzkumné šetření bych ráda měla zajištěný pevný plán pozorování, aby mohlo být systematické.

9) Seznam relevantní literatury (minimálně 10 položek, dvě z toho zahraniční) dle citační normy jednoho z oborových časopisů. Nemusí se jednat o metodologickou literaturu, hledejte zdroje související s vaším projektem tematicky, případně zdroje z příbuzných oblastí, či používajících podobné metody.

FINE, A. *Handbook on animal-assisted therapy: theoretical foundations and guidelines for practice*. 3. vyd. San Diego, CA: Academic Press, 2010. ISBN 0-12-256475-8.

HOLLÝ, K., HORNÁČEK, K. *Hipoterapie: léčba pomocí koně*. Ostrava: Montanex, 2005. ISBN 80-7225-190-2x.

JISKROVÁ, I., CASKOVÁ, V., DVOŘÁKOVÁ, T. *Hiporehabilitace*. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2010. ISBN 978-80-7375-390-0.

KAPOUNEK, B., KAPOUNEK, A. *Ortopedie a neurologie pro speciální pedagogy*. 1. vyd. Praha: SPN, 1989.

KRAUS, J. *Dětská mozková obrna*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-1018-8.

KULICHOVÁ, J. a kol. *Hiporehabilitace*. Praha: Nadaco OF, 1995.

NERANDŽIČ, Z. *Animoterapie, aneb, Jak nás zvířata léčí: praktický průvodce pro veřejnost, pedagogy i pracovníky zdravotnických zařízení a sociálních ústavů*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2006. ISBN 80-00-01809-8.

NOVOSAD, L. *Tělesné postižení jako fenomén i životní realita: diskurzivní pohledy na tělo, tělesnost, pohyb, člověka a tělesné postižení*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-873-9

OPATŘILOVÁ, D., ZÁMEČNÍKOVÁ, D. *Možnosti speciálně pedagogické podpory u osob s hybným postižením*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4575-0

SCOTT, N. *Special Needs, Special Horses: A Guide to the Benefits of Therapeutic Riding (Practical Guide)*. Denton, Texas: University of North Texas Press, 2005. ISBN 978-15-744-1190-4.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5

VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona, 2007. ISBN 978-80-7322-109-6.

KOMENTÁŘ

Projekt je dobře zpracovaný, až na otázky, které nejsou dobře formulovány. Škoda, že jste více nerozvedla terénní poznámky z rozhovoru. Ale oceňuji zkušenost, kterou jste díky němu udělala a zhodnotila.